

Informace FAO - „Geografie obchodu s potravinami a zemědělskými produkty“

28. 11. 2022

25.11.2022 - Podle nově zveřejněné interaktivní studie FAO hraje mezinárodní obchod zásadní roli v našem každodenním životě.

Během pandemie propojoval oblasti s nedostatkem potravin s regiony s jejich přebytkem a přispíval tak k zajištění potravinového zabezpečení a výživy. Válka na Ukrajině však ohrožuje mnohostrannou spolupráci a hrozí roztříštěním globálního trhu s potravinami.

Od začátku tisíciletí nabyl globální obchod se zbožím a službami na významu. V letech 1995-2019 se obecně zvýšila tendence zemí obchodovat v rámci regionu více než se zeměmi mimo region. Země vytvořily různá obchodní uskupení, v jejichž rámci mají zájem obchodovat a hlouběji se integrovat. Od roku 2000 se navíc do obchodu s potravinami a zemědělskými produkty zapojily více i nízko a středněpříjmové země. Obchod jim umožňuje využít komparativní výhodu a vývoz zboží, které co mohou vyrobit za nižší cenu ve srovnání s jinými zeměmi, a naopak dovoz toho, co je relativně dražší vyrobit v tuzemsku. Také nerovnoměrné rozdělení přírodních zdrojů v jednotlivých zemích tvoří další klíčový faktor podporující mezinárodní obchod. Například země s nedostatkem vody se spoléhají na dovoz potravin náročných na vodu, aby doplnily domácí produkci a zajistily si potravinové zabezpečení. Země, které mají dostatek půdy nebo vody, mohou vyvážet potraviny a zemědělské produkty, které tyto faktory využívají intenzivněji, a získávat velký podíl na světovém obchodu. Od finanční krize v roce 2008 však proces globalizace, tedy i celosvětový obchod, mírně stagnuje.

Důležitým tématem v mezinárodním obchodě jsou náklady, na které má přímý vliv využívání technologií. Technologie se na růstu globální produktivity podílí zhruba třemi čtvrtinami, zatímco nárůst výrobních faktorů, jako je půda, představuje pouze čtvrtinu růstu produktivity. Obecně lze říci, že rozdíl v produktivitě v zemědělství je obrovský. Nejbohatších 10 % zemí vyprodukuje 70krát více zemědělské přidané hodnoty na pracovníka než 10 % nejchudších zemí. Na druhou stranu se odhaduje, že v zemích s nízkými příjmy obchodní náklady zvyšují cenu výrobku až o 400 %. Takto vysoké náklady brání obchodní integraci a ztěžují možnost vymanit se z chudoby. Obchodní dohody a spolupráce na mnohostranné a regionální úrovni mohou obchodní náklady snížit a podpořit tak i sociální rozvoj a hospodářský růst.

Světový obchod umožňuje lepší nabídku potravin v množství a rozmanitosti. Dovozy doplňují nebo převyšují domácí produkci snižují často extrémní tlak na využívání místních přírodních zdrojů. Jinými slovy to znamená, že obchod může v celosvětovém měřítku přispět k vyšší efektivitě využívání přírodních zdrojů a k úspoře a ochraně vody a půdy. Na druhou stranu však může vzájemný obchod způsobovat negativní dopady na životní prostředí, jako je neudržitelné čerpání sladké vody, znečištění, ztráta biologické rozmanitosti, odlesňování a emise skleníkových plynů.

V každém případě je globální spolupráce tím nejúčinnějším nástrojem, jak dosáhnout růstu, zajistit potravinové zabezpečení na globální a místní úrovni a lepší výživu pro všechny.

(FAO online, 11/2022)

Petra Prošková (stážistka) a Martina Nádvorníková
Odbor zahraničně obchodní spolupráce, MZe